

550410	Suni devamsız (işlem görmemiş) (viskoz ipeğinden)	41.677.284	147.201.030	90.610.812
841430	Soğutma cihazlarında kullanılan kompresörler	60.399.691	85.444.666	88.001.818
840290	Buhar kazanı aksam, parçaları	72.666	32.986.272	80.565.825
853931	Sıcak katotlu flüoresanlar	40.927.901	52.115.427	79.764.978
940510	Avizeler; duvar, tavan için aydınlatma cihazları	34.088.141	57.126.501	79.039.037
890190	Gemi; yük ve hem insan hem de yük taşıyan gemiler	15.945.030	22.233.900	75.707.575
420292	Yüzleri plastik, mensucattan diğer muhafaza eşyaları	56.392.537	83.489.365	69.029.014
847180	Otomatik bilgi işlem makinelerinin diğer birimleri	90.694.254	84.864.924	68.726.399
841510	Pencere/duvar tipi klimalar (tek bir gövde halinde)	115.105.363	44.856.334	66.566.187
844332	Diğerleri, otomatik bilgi işlem makinalarına/networke bağlanabilen makinalar	129.254.501	86.375.872	66.381.390
847150	Diğer nümerik bilgi işlem birimleri	22.255.466	41.000.014	65.966.254
392690	Plastikten diğer eşya	6.673.220	42.758.060	65.468.815
640419	Tabanı kauçuk/plastik, yüzü dokuma maddesi diğer ayakkabı	50.542.790	53.322.256	63.411.447
851770	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazların aksam, parçası	16.932.171	41.561.897	61.570.318
847160	Giriş/çıkış birimleri	279.176.379	67.638.330	60.974.693
	Diğer	6.717.142.133	8.754.237.116	10.290.331.591
	Toplam	9.669.110.140	13.234.091.842	15.642.623.225

Kaynak: DTM

Ticaretimizin Sektörel Dağılımı (2008)

Türkiye'den Çin'e yapılan ihracatın hacmi kadar yapısı da arzu edilen görüntüyü sergilemekten bir hayli uzaktır. Dış ticaretteki dengesiz durum iki tarafın ekonomik yapılarındaki farklılığa ek olarak Türk firmalarının Çin pazarı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, Türkiye ile benzer ihraç ürünlerine sahip ülkelerin Çin pazarında daha aktif ve sürekli bir varlık göstermeleri, Çin tarafından uygulanan tarife dışı ve teknik engeller, coğrafi uzaklık, lojistik ve taşımacılık sorunları, muhabir banka sıkıntıları, güvensizlik gibi çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Buna karşın Çin'in 2001 yılı sonunda Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyeliği önemli bir gelişmedir. Çin, DTÖ yükümlülükleri çerçevesinde pekçok sektörde pazarlarını kademeli olarak açmayı sürdürmektedir.

TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERDE KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR

İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde karşılaşılan sorunları Türk firmaları açısından ele alırken, halihazırda Çin'de yatırımları olan ve/veya bu ülkeyle ticaret yapan firmaların sorunları kadar, henüz bu ülkeyle iş yapmayan firmaların da Çin pazarına girmelerini engelleyen sebepleri incelemek ve bu çerçevede Çin'in Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğinden kaynaklanan yükümlülüklerini ne derecede yerine getirdiğini ele almak faydalı olacaktır.

Vize: İki ülke arasında mevcut en önemli sıkıntı Türk firmalarının 15 Haziran 2008 tarihinden bu yana Çin vizesi almasında yaşadığı zorluklardır. Olimpiyatların bitişinin ardından hafiflemesi beklenen bu sorun bu ülkede iş yapan Türk firmalarının vize ve çalışma izni alması aşamasında hala devam etmektedir.

Fikri mülkiyet hakları: Fikri mülkiyet hakları ihlalleri ve taklitçilik, Çin'de büyük oranlarda devam etmekte ve yabancı firmaların ürünlerin piyasaya gerçeklerinden çok daha ucuz fiyatlarda sürülerek olumsuz bir durum yaratmaktadır. Çin hükümeti bu konuyla ilgili olarak mevzuat açısından gerekli önlemleri almış ve son olarak 22 Aralık 2004 tarihinden çıkartılan kanunla fikri mülkiyet haklarını yasal koruma altına almıştır. Ancak, bu yasaların uygulamada çok fazla etkili olmadığı ve taklitçiliğin devam ettiği gözlemlenmektedir. Taklit ürünlerin 2006 yılı içinde ABD, Avrupa ve Japon firmalarını toplam 100 milyar dolarlık zarara uğratmış olduğu hesaplanmaktadır.

Bununla birlikte bazı Çinli girişimciler, henüz ülkelerinde tescil edilmemiş olan uluslararası markaların haklarını satın almakta ve bu şekilde kendilerine bir avantaj sağlamaktadırlar.

Fikri mülkiyet ihlalleri ve taklit ürünlerle ilgili olarak ülkedeki yabancı firmalar bir araya gelerek "Kalite Markaları Koruma Komitesi"ni kurmuşlar ve kanunların daha etkin uygulanması için hükümet nezdinde lobi faaliyetlerine başlamışlardır. Halen 130 civarında üyesi olan bu komitenin Türk üyesi yoktur.

Mevzuat ve Bürokrasi: Bu alandaki en büyük sıkıntılar, mevzuatın yeterince şeffaf olmaması ve yerel olarak uygulamalarda farklılıkların söz konusu olabilmesidir. Ekonomik faaliyetleri düzenleyen yasa ve düzenlemelerdeki değişiklikler firmalara zamanında ve etkin bir biçimde duyurulmamakta, yasa tasarıları açıklandığı zaman çoğunlukla firmaların hiç haberleri olmamakta ya da çok kısa bir süre verildiği için geri bildirimde bulunma şansları kalmamaktadır. Bu alanda 2004 yılından sonra özellikle Ticaret Bakanlığı'nın (MOFCOM) önemli iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Ancak diğer kamu kuruluşları henüz yeterli şeffaflık sağlayamamışlardır ve prosedürel engeller birçok alanda devam etmektedir.

Diğer önemli konu da, yasaların uygulanmasında merkezi ve yerel yönetimler arasında farklılık olabilmesidir. Bu durum, genel anlamda belirsizliğe yol açsa da kimi zaman yabancı yatırımcılar için avantajlar da sağlayabilmektedir. Yerel yönetimler, kendi bölgelerine daha fazla yabancı sermaye çekebilmek için firmalara merkezi yönetim tarafından tanınan teşviklerin üzerinde imkanlar sunabilmekte, ancak aynı zamanda yerel sanayileri de korumaktadır. Bu gibi durumlarda zaman zaman merkezi yönetimin yerel yönetimlere sert uyarıları söz konusu olsa da, Çin'in DTÖ yükümlülükleri ve Pekin'in bu doğrultudaki girişimleri ile yerel ekonomik çıkarların arasındaki yapısal asimetri yüzünden yabancı yatırımcılar büyük ölçüde yerel uygulamalar çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu durum teşviklerde olduğu kadar gümrük uygulamaları açısından da geçerlidir.

İç pazara giriş hakkı: 1 Temmuz 2004 itibarıyla yürürlüğe giren yeni Dış Ticaret Kanunu ile bu alanda önemli bir liberalleşme sağlanmış ve tüm firmalara, ilgili kurumda kayıtlarını yaptırmaları şartıyla, dış ticaret yapabilme hakkı tanınmış ve yabancı firmalara da bu imkan sağlanmıştır. Bu kanundan önce yabancı firmalar sadece belirli serbest bölgeler dahilinde ticaret yapabilmekteydi ve dış ticaret ilgili kamu kuruluşların tekelindeydi. Bu olumlu bir gelişme olsa da Çin'de faaliyet gösteren birçok yabancı firma kayıt konusunda sıkıntı

yaşadığını bildirmektedir.

Ayrıca yeni kanun, MOFCOM'a belirli sektörlerde ticaret faaliyetlerini kısıtlama, gerekli görülen durumda tedbirler uygulama ve teknoloji ihracatı ve ithalatını sınırlama yetkilerini de vermektedir.

Bununla birlikte yabancı firmalara kendi dağıtım ağlarını kurma, perakende ve toptan satış yapma hakkı da 2004 itibarı ile verilmiştir. Ancak uygulamada aynı sıkıntılar bu alanda da söz konusudur. Bu konuyla ilgili başvurular önce yerel yönetim, sonra Pekin'deki MOFCOM tarafından onaylanmak zorundadır.

Standartlar: DTÖ üyeliği çerçevesinde ticareti engelleyici unsurları kaldırmakla yükümlü olan Çin, bazı alanlarda halen standartları ve asgari teknik özellikleri ithalatı engelleyici bir unsur olarak uygulamakta, kalite onay işlemleri uzun sürmekte ve yeterince şeffaf yürütülmemektedir. Standartlar ulusal düzeyde aynı olmayıp, eyaletler bazında farklılar gösterebilmektedir. Halen Çin'in Standardizasyon Kurumu, ülkedeki 20 bin ulusal standardı (yüzde 40'ı eski ya da DTÖ ile uyumsuz) elden geçirmekte ve yeni standart onaylamamaktadır.

Ticari bankacılık işlemleri: Çin'de dış ticaret-finans bağlantısının büyük bir bölümü Bank of China tarafından kontrol edilmekle birlikte son dönemde People's Construction Bank of China, Industrial and Commercial Bank of China, Agricultural Bank of China ve CITIC Industrial Bank gibi bankalar da giderek artan oranda akreditif düzenlemektedir. DTÖ üyeliğinden sonra Çin'de faaliyet gösteren yabancı bankaların şubeleri de akreditif düzenleyebilmektedir.

Türk firmaları tarafından dile getirilen en önemli sorun Çin bankalarının teyitli akreditif açmaması, Çin veya diğer ülke bankalarınca açılan akreditiflere teyit eklememesi veya dünya bankalarının Çin bankaları tarafından açılan akreditiflere teyit eklemesini engellemesidir. Ayrıca dış ticaret ödemelerine ilişkin kuralların yeterince oturmamış olması sıkıntı yaratmaktadır.

Bu sorunların DTÖ üyeliğinin ardından zaman içinde çözülmesi beklenmekle birlikte uzun süreli ticari ilişki kurulmadan ve firmalar arası güven ortamı oluşmadan herhangi bir firmanın bu ülke firmaları ile teyitli akreditif olmadan alım-satım ilişkisine girmesi riskli kabul edilmektedir. Zira pazar koşullarındaki değişiklikler söz konusu olduğunda Çinli firmaların üzerinde anlaşılmış alım-satım koşulları üzerinde değişiklikler yapmak istemesi, Türk firmalarını, ürünlerini gümrüklerden çekmeyecekleri baskısı ile yeni koşullar üzerinde anlaşmaya zorlamaları zaman zaman karşılaşılan durumlar arasındadır.

Türk ve Çin bankacılık sektörleri arasında gelişmiş bir muhabir banka ilişkisinin azlığı da bir sıkıntı kaynağıdır. Uluslararası bankacılık uygulamalarına göre çok daha kısa sürelerde çözülebilecek bazı sorunların giderilmesi bu nedenle uzamakta, firmalar için zaman ve maddi kayıplara neden olmaktadır. Türk bankalarının (Garanti Bankası ve İş Bankası) Şanghay'da temsilcilik ofisi açması ve her iki ülkede de faaliyet gösteren çokuluslu bankaların varlığı bu sorunu hafifletse de sıkıntılar zaman zaman devam etmektedir. Çin bankacılık sektörünü ve işleyişini daha yakından tanıma fırsatı yaratan bu ofisler henüz bankacılık işlemleri yapmamakla birlikte Türk firmalarına mevzuat, işleyiş ve pazar koşulları konusunda daha detaylı bilgileri sağlaması açısından yararlıdır.

Tekstil: 2004 yılı boyunca dünya kamuoyunun gündemini en fazla meşgul eden konulardan biri 1 Ocak 2005 itibarıyla Tekstil ve Giyim Anlaşması'nın yürürlükten kalkmasıyla birlikte tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin tamamının DTÖ'nün genel kurallarına tabi hale gelmesi olmuştur. Böylece DTÖ üyesi çeşitli ülkeler menşeli tekstil ve konfeksiyon ürünlerine karşı uygulanan kotalar uygulamadan kaldırılmıştır. Bu gelişmenin Çin ögesiyle birleşmesinin küresel tekstil sektöründe yansımaları olmuştur. Çin'in kısa bir süre içerisinde dünya tekstil ve konfeksiyon ticaretinin yüzde 50 veya daha fazlasına sahip olacağı ve bunun sonucunda ekonomisinde tekstil önemli yer tutan birçok gelişmekte olan ülkede 30 milyon çalışanın

işsiz kalacağı tahmin edilmektedir. ABD'de bazı tekstil kategorilerinde şimdiden pazarın yüzde 60'ına sahip olan Çin, aynı zamanda Avrupa Birliği, Japonya ve Avustralya gibi tekstil ithalatçısı ülkelerin pazarlarında çarpıcı bir oranda pay ele geçirmiştir.

Türkiye'nin ihracatının yüzde 30'unu oluşturan ve 2 milyon çalışan istihdam eden Türk tekstil sektörü, Çin tehdidinden etkilenen 52 ülkeden 90'ı aşkın sektör kuruluşunun da desteğiyle Dünya Ticaret Örgütü nezdinde girişimlerde bulunmuş ve İstanbul Deklarasyonu adı altında bir bildirge yayınlamıştır. Deklarasyonun temel savı Çin'in para birimi manipülasyonu, devlet teşvikleri ve geri dönüşümsüz veya çok düşük faizle kredi olanakları gibi yollarla haksız ticarete başvurduğu ve bunun sonucunda uluslararası tekstil sektöründe yapısal dengesizlikler görülmesi, istihdam sorunları ve sosyal sıkıntıların ortaya çıkması kaygıları olmuştur. Sonuç olarak Türkiye 2004'ün son aylarından başlayarak Çin mallarına karşı arka arkaya gözetim ve korunma önlemleri uygulamaya sokmuştur. Çin, bu kararın DTÖ esasları ile çeliştiğini öne sürerek itirazda bulunsa da bir karşı adım atmamıştır. Ayrıca tekstil ihracatında belirli kalemlere vergi uygulayacağını açıklayan Çin, bu düzenlemeyle üretimde ağırlığı ucuz giyim mamullerinden katma değeri yüksek ürünlere kaydırmayı hedeflemiştir. Ancak Çin'e karşı tüm kotalar 1 Ocak 2009 itibarı ile kalkmıştır. Tekstil sektörü temsilcileri fason üreticilerin zor durumda kalacağını belirtirken yerli markalar ise Avrupalı markalarla rekabet için kotaların kaldırılmasını istemektedir. Zira Çin, 1 Ocak 2009'den itibaren hiçbir koruma önlemi olmadan Türkiye ve Avrupa ülkelerinin pazarlarına girebilmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), serbest ticaret ilkelerine bağlı olarak 1 Ocak 2005'ten itibaren kotaların kaldırılmasını hedeflemekteydi. Ancak, kotaların kaldırılması Çin ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki anlaşmayla tekstil ve konfeksiyon sektöründeki bazı ürünlerde 1 Ocak 2009'e ertelenmişti. Bu ertelemeye Türkiye'nin anlaşmadaki "Yerel üreticilerin olumsuz etkilenmesi halinde 3 yıl süre ile safeguard (korunma ve gözetim) önlemleri alınabileceği" yönündeki maddeden hareketle uyguladığı ek önlemler etkili olmuştu.

AB ile yapılan anlaşma sayesinde 44 kategoride korunma önlemi alan Türk tekstil ve konfeksiyon sektörü, 2005'te Çin kaynaklı önemli bir kayba uğramamıştı. Ancak 3 yıllık süre doldu.

Öte yandan, Çin'e karşı 3 yıldır 44 kategoride safeguard uygulayan Dış Ticaret Müsteşarlığı, müsteşarlığın Çin'den yapılan ithalat konusunda çok dikkatli davranacağını ve şikâyet halinde antidamping ve safeguard gibi mekanizmaların hemen devreye alınacağını açıklamıştır.

Türkiye tekstilde Çin'in 11'inci büyük pazarı.

Türkiye Çin'den çok miktarda hazır giyimden çok tekstil ve hammaddeleri ithalatı gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda Türkiye tekstilde Çin'in en büyük 11'inci pazarı konumundadır. Aralarında tekstil ürünlerinin de bulunduğu 44 kategoride kota olmasına rağmen 2005'te Türkiye'ye 542 milyon dolarlık tekstil ihracatı gerçekleştiren Çin, 2006'da bu oranı yüzde 44 artırarak 781 milyon dolara çıkarmıştır.

AB'nin Yaklaşımı

2008 yılı başından itibaren tekstil ürünlerini kota engeline takılmadan AB'ye ihraç etmeye başlayacak olan Çin, Avrupalı üreticileri de çeşitli önlemler almaya yönlendirmektedir. Avrupa Komisyonu, Çin'in ucuz tekstil ürünlerinin kotaya tabi tutulmadan AB'ye girişine karşı bazı önlemlerin alınması gerektiğini açıklamıştır. Komisyon'un ticaretten sorumlu üyesi Peter Mandelson, 2005'ten bu yana sürdürülen ortak denetim sisteminin 1 Ocak'tan itibaren daha sıkı hale getirilmesi ve Çin'in AB'ye yaptığı tekstil ihracatındaki hızlı büyümelerin dizginlenmesini önermiştir. AB Dönem Başkanı Portekiz temsilcileri "Çin tekstil ürünleri hiçbir engelleme olmadan AB'ye girmeyeceğini, 2005 yılında imzalanan anlaşma gereği, kotaların kaldırılması sürecinin yumuşak bir geçiş süreci olacağı konusunda da anlaşmaya varılmış olduğunu hatırlatmıştır.

Kotaya Tabi Çin malları

- * Pamuklu mensucat
- * Suni filament iplik mensucati
- * Yünlü mensucat
- * Dokunmamış mensucat
- * Selüloz türevlerinden sıvama mensucat
- * Keten ve ramiden mensucat
- * Anoraklar

GİYİM

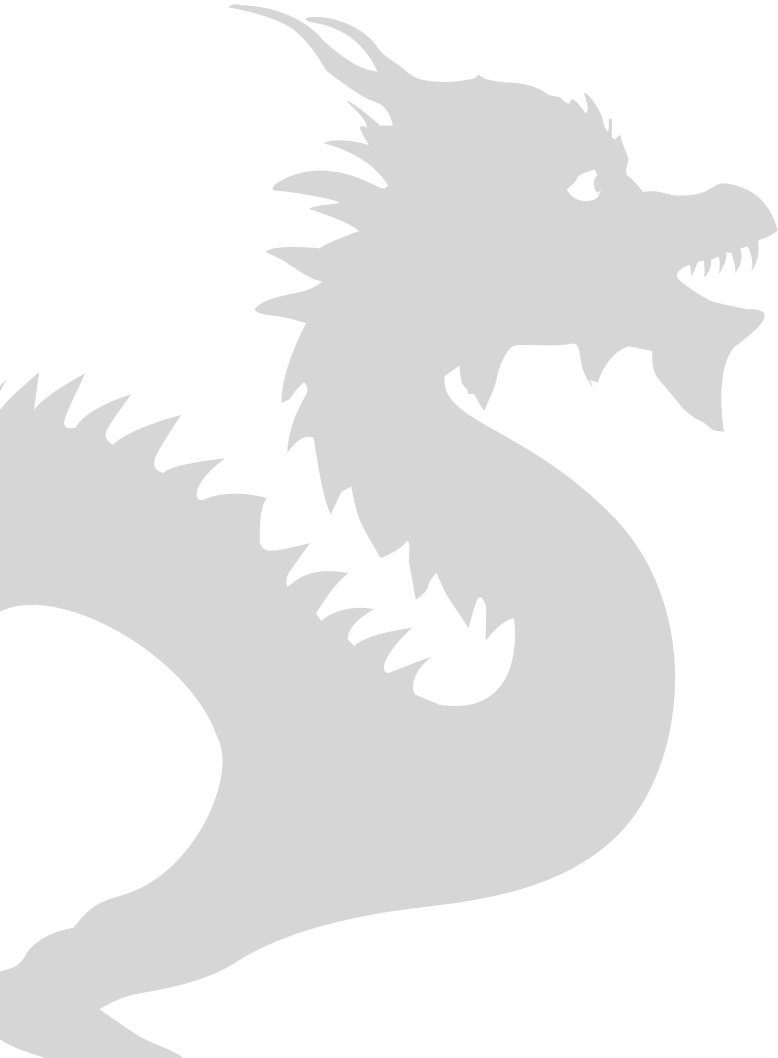
* Gömlek tişört, kazaklar, rüzgar kolsuz ceket, dokunmuş kışlık pantolon (erkek/çocuk), gömlekler, fanila atlet, külot ve slip, gece gömleği vs., parka, anorak, rüzgârlık, pijama, astarlı spor kıyafeti, blazer, askılı tulum, kısa pantolon, şort, etek, takım elbiseler, dışı tek taraflı astarlı spor elbiseleri, palto yağmurluk ve ceket (erkek), palto pelerin, manto, yağmurluk ve kaban (kadın), önlük ve iş kıyafeti, örme palto, ceket, plazer, spor kıyafeti, örme bluz ve süveter (kadın), ipekten elbise.

AKSESUAR

Papyon ve kravat, eldivenler, çorap, külotlu çorap, tayt, sutyenler, yüzme kıyafetleri, şal, duvak, eşarp, peçe.

EV TEKSTİLİ

Pamuklu havlu, yatak çarşafı, bornoz, robdöşambır, masa örtüleri, perdeler (stor dahil)

TÜRKİYE İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ İMKANLARI

Türkiye'nin Çin'e olan ihracatının miktar olarak artırılması ve ürün bazında çeşitlendirilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 2005 yılında başlattığı "Asya-Pasifik Stratejisi" çerçevesinde çalışmalar sürdürülmekte ve bu bağlamda "Çin Pazar Araştırmaları" programı yürütülmektedir. Çin'de inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, demir-çelik ve diğer maden ve metal, kimyasallar, işlenmiş gıda ürünleri, hazır giyim ve tekstil makineleri ile müteahhitlik sektörünün ülkemiz ihracatı açısından potansiyel arz ettiği tespit edilmiştir.

Çin, Ekonomik gelişmesini uzun vadede sürdürülebilir kılmak ve bilimsel ve teknolojik bir temele oturtmak amacıyla dünyada Ar-Ge projelerine en çok bütçe ayıran ikinci ülke konumuna gelmiştir. Dolayısıyla Türk firmalarının bu teknoloji birikiminden faydalanmak üzere girişimlerde bulunmaları beklenebilir.

Bir diğer dikkat çekici nokta enerjidir. Sınırları içerisinde kalkınmışlık açısından çok farklı eyalet ve bölgeleri barındıran Çin, Doğu kıyılarına oranla daha az gelişmiş olan Orta ve Batı bölgelerin kalkınması için çeşitli yatırım teşvikleri vermektedir. Özellikle enerji alanında Çin'de çok yüksek düzeylerde üretim ve de ithalat yapılmasına karşın halen hizmet götürülemeyen bölgeler olduğu bilinmektedir. Türk enerji ve yapı firmalarının çeşitli bölgesel teşvikleri de inceleyerek bu doğrultuda araştırma yapmaları olumlu sonuçlar doğurabilir.

2008 yılında Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen Olimpiyatlar için kentin çevre ve altyapısındaki yenilemeler için proje çalışmaları çerçevesinde Türk firmalarının başta sözkonusu projeler için malzeme temini sözkonusu olmuştur.

2001 yılı Aralık ayında Türkiye ile Çin arasında imzalanan mutabakat zaptı çerçevesinde Türkiye Çin tarafından tanınan 23. resmi turist güzergahı olmuştur. Dünya Turizm Örgütü raporlarına göre, 2020 yılı itibarıyla Çin'in yılda yaklaşık 180 milyon turist ile en fazla turist çeken ve aynı zamanda 100 milyon Çinli turist ile en fazla turist gönderen ülke olması beklenmektedir. Bu durum ikili ticarete Türkiye aleyhine seyreden durumun dengelenmesi açısından oldukça önemli bir fırsat olmasına karşın henüz Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısında Çin'in payı çok küçüktür.

THY'nin İstanbul-Pekin, Hong Kong ve Şanghay sefer sayılarının arttırılmasına karşın iki ülke arasında yolcu taşımacılığında sınırlı ihtiyaca cevap vermektedir. Toplam yolcu kapasitesi henüz 120,000 dolaylarındadır. Bu nedenle seferlerin 21'e çıkarılması ve Guangzhou'nun da dahil edilmesi konusunda Çin makamlarına başvuru yapılmıştır. Ancak büyük ölçekli turizm hareketleri için olmazsa olmaz koşul olan charter seferlerinin başlatılması halinde daha çok Çinli turist Türkiye'yi ziyaret etmesi sağlanabilecektir.

Türk firmaları ekonomik kriz dönemlerinde yeni pazarlara açılma arayışına girmekte ve dünya pazarlarını keşfetmektedir. Dünyanın en büyük firmaları için bile kolay ve açık bir pazar olmayan Çin pazarı ile ilgili ise henüz yeteri kadar birikime sahip olmayan Türk iş dünyası, kimi zaman bu zorlu pazarda başarılı olmakta kimi zaman da aradığını bulamamaktadır. İki ülke arasında ciddi gelir, kültür ve tüketim alışkanlıkları farkları bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar başta olmak üzere Türk firmalarının Çin pazarı ile ilgili teşvikler, sınırlamalar, bölgesel farklılıklar, mevzuat, dağıtım kanalları, iş kültürü gibi bilgiye ve pazar ile ilgili her tür yerel kurumsal desteğe kavuşması gerekmektedir. Çin ile ekonomik ilişkilere önem veren ülkeler Pekin ve diğer iş merkezlerinde büyük ticaret ofisleri bulundurmaktadırlar. Ayrıca Türk ürünlerinin Çin'de tanıtımına yönelik faaliyetler yoğunlaştırılmalıdır. Her iki tarafın birbirini daha iyi tanımasına imkan sağlamaya ve mevcut bilgi eksikliğini gidermeye yönelik tanıtım faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Ofis veya mağaza açma, fuarlara katılım gibi girişimlerin de devlet tarafından desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Çin pazarı ile ilgili öne çıkan bazı özellikler şöyle sıralanabilir:

Çin toplam nüfusunun yüzde 5'i yıllık 25.000 dolardan fazla gelire sahiptir ve bu da eğitim, sağlık, seyahat gibi çeşitli hizmetlere kaynak ayırabilen 60 milyonluk bir pazar demektir. Ayrıca çeşitli kaynaklarda orta düzey gelir düzeyine sahip yaklaşık 150 - 200 milyon dolayında bir kesimden sözedilmektedir.

Çin tek bir pazar değil, bir çok farklı pazarın bir araya gelmesinden oluşmuş bir ülkedir. Ülke içerisinde çok farklı iş dünyası yaklaşımlarına rastlanabilmekte, bir bölgedeki firmanın deneyimi başka bir bölgedeki diğer bir firmayla farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla her yatırımı kendi özellikleriyle değerlendirmek gerekmektedir.

Ülkede DTÖ üyeliği çerçevesinde bir reform süreci yaşanıyor olsa da iş dünyasında henüz uyumlaştırılmamış birçok alan bulunmaktadır.

Çin ekonomisi şeffaf ve güvenilir yasalarla korunan bir iş ortamına sahip olmaktan uzaktır. Yürürlükteki yasalar yetersiz kalabilmekte ve uygulamada tutarsızlıklar görülebilmektedir.

Bürokrasinin bir kısmı halen yerli firmaların (özellikle de devlete ait olanların) korunmasından yanadır ve bu alanlarda ithalatı engelleyici ve ihracatı artırıcı politikalar izlemektedir.

İhtiyaç fazlası yatırımlar arz-talep dengesi gözetilmeden ve gerekli ön çalışmalar yerine getirilmeden yapılabilmekte; bu da üretim fazlasının ortaya çıkmasına, şüpheli alacakların oluşmasına ve fiyatların düşmesine neden olabilmektedir.

Çin'de rekabet etmenin zorlayıcı bir özelliği de pazarın devamlı hareket ve büyüme halinde olması ve verilen çeşitli teşvikler dolayısıyla elde edilen karların çoğunlukla yeniden yatırıma dönüştürülmesidir.

Hükümet planlı bir ekonomide olduğu gibi bütün büyük bankaların ve finansal kurumların sahibi durumundadır.

Çinli firmaların vadeli ödemelerinde genelde dakik davrandıkları belirtilmektedir. Akreditiflerin de devlet bankalarından %100 teminatlı olması riski azaltmaktadır.

İşçilerin işyerine sadakatleri azdır. Bu da eğitim verilen işçilerin kolayca iş değiştirmesine yol açabilmektedir.

Çinli firmalar çok kolay tedarikçi değiştirmektedir. Tedarikçi seçimlerinde ucuzluk en fazla dikkate alınan noktadır.

Bu pazarda faaliyet gösterirken dikkat edilmesi gereken noktalar ise şunlardır:

Çin'de faaliyet göstermeden önce ticaret yaparak bölge kültürünü tanımak ve sıcak ilişkiler kurmak yararlı olacaktır. Asya'ya özgü düşünce yapıları dolayısıyla iş yaptıkları kurum ve kişilerle karşılıklı güven esasına dayalı sıcak ilişkiler geliştirmek ön plandadır. İş yapabilmek için dünya bakışı ve görgülerini özümsemekte yarar vardır.

İlgili sektörde ülkenin DTÖ yükümlülüklerine ne derece uyduğu da takip edilmelidir. DTÖ üyeliğinden en çok yararlanacak sektörler finans, perakende ve dağıtım hizmetleridir.

Pazarı çok iyi incelemek, gerçekçi kararlar almak, potansiyel iş ortaklarını dikkatlice seçmek, DTÖ üyeliği sonrası Çin'de çok düşük maliyetlerle dış ticaret şirketi kurmanın artık mümkün olduğunu bilerek iş yapılacak firmaların kredibilitelerini çok iyi kontrol etmek, riski iyi değerlendirmek ve imzalanan sözleşmelerde yanlış yorumlamaya açık noktaları en aza indirmek Çin'le iş ilişkisine girmeden önce şarttır.

İç dağıtım organlarını çok iyi tanımak gerekmektedir. Bu konuda mevzuat takip edilmeli, değişikliklere dikkat edilmelidir.

Türkiye ile Çin arasında sosyo-kültürel yapı ve iş dünyası işleyişi farklılık göstermektedir. Bu nedenle Çin pazarına girebilmek için firmalar Hong Kong, Tayvan, Singapur gibi erişim kolaylığı olan aracı ülke firmaları üzerinden girmek tercihinde bulunabilir. Ancak bu maliyeti arttırıcı bir unsurdur.

Tasarım, üretim ve pazarlamada olabildiğince çabuk markalaşmaya gitmek, kaliteye önem vermek ve Çin'i bir tehdit olarak değil, batılı yaşam tarzını benimseyebilecek 200 milyonluk bir kesimi barındıran ülke olarak görmek gereklidir.

Türkiye'de üç fakültede Çince eğitimi verilmekte ancak mezunlar iş bulma sıkıntısı çekmektedirler. Buna karşılık Çin'le iş yapan firmalarımız iletişim sıkıntısı çekmekte ve çoğu zaman İngilizce yeterli bir iletişim aracı olamamaktadır. Çinlilerle iletişim sorunu aşılmalı, mümkünse Çince bilen ve Çin kültürünü tanıyan kişiler istihdam edilmelidir.

Fikri mülkiyet haklarına dikkat etmek gerekmektedir. Bir marka tescil edilse bile Çince adı tescil edilmediğinde Çinliler tarafından hemen Çince tercümesi piyasaya sürülmekte ve ilgili ürün ve firmalar mağdur olmaktadır. Dolayısıyla markanın Çince karakterler ile tescil ettirilmesinde fayda vardır.

Çin'de bazı talep ve tüketim alışkanlıkları mevsimsel ya da düzensiz olabilmesi iş geliştirme aşamasında dikkate alınmalıdır.

Her zaman Çinli olmayan bir kontrolör bulundurmalıdır

Enerji darboğazı ve elektrik kesintileri dikkate alınmalıdır.

Türk-Çin İş Konseyi

Türk-Çin İş Konseyi 1992 yılında Türkiye ile Çin arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, iki ülke iş dünyası arasındaki mesafenin azaltılması ve ikili ilişkilerin yeni boyutlara taşınmasının desteklenmesi amacıyla kurulmuştur. Konseyin çalışmalarında DEİK'in muhatabı CCPIT (China Council for Promotion of International Trade)'dir.

Özellikle 1999 sonrasında üst düzey ziyaretlerin sıklaşması ve Türk kamuoyunda Çin'e yönelik ilginin artması ile konsey faaliyetleri de önemli bir ivme kazanmıştır. Konsey, sadece 2000 - 2009 döneminde 100'e yakın toplantıda düzenleyici, ortak düzenleyici ya da katılımcı olarak rol almıştır.

Türk-Çin İş Konseyi ilk kurulduğu yıllardan itibaren iki ülke iş dünyası arasındaki iletişimin yasal altyapısının oluşturulması, karşılıklı bilgi eksikliğinin giderilmesi ve Türk firmalarının bankacılık, taşımacılık, vize alma gibi konularda yaşadığı sıkıntıların azaltılması konusunda çalışmalar yürütmüştür. Mayıs 1994'te imzalanan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" ve Ocak 1997'de imzalanan "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması" Konsey'in işlevini Türk ve Çin makamları nezdinde somutlaştırdığı önemli anlaşmalardır.

Bunlara ek olarak;

Türk Hava Yolları'nın Pekin ve Şanghay doğrudan uçak seferlerinin başlatması Garanti Bankası'nın Şanghay'da bir temsilcilik ofisi açması Türkiye'nin Çin Hükümeti nezdinde "Resmi Turist Destinasyonu" kabul edilmesi gibi iki ülke ilişkilerine ivme kazandıracak nitelikte pek çok gelişme Konsey'in gerçekleşmesinde doğrudan girişimde bulunduğu ve destek verdiği oluşumlardır. Çin'de ofis açmak veya bu ülke ile iş yapmak isteyen firmalara imkanlar dahilinde destek olunmasının yanısıra halihazırda Çin'de mevcut önemli Türk

yatırımlarının gerçekleşmesi aşamasında da ilgili firmalara bilgi temin edilmiştir. Bu firmalar Konsey'in etkin üyeleridir.

Konseyn kuruluş yıllarından itibaren uzun bir süre Türk tarafı için etkinlikler Pekin ve Şanghay kentleri ile sınırlı kalmıştır. Ancak Çin'de 1990'lardan itibaren giderek daha fazla ademi-merkeziyetçi bir yapı göze çarpmaktadır. Eyaletler ve hatta kentler kendi ekonomik ve ticari ilişkilerini kurma ve yürütme konusunda büyük ölçüde belirleyici hale gelmeye başlamışlardır. Bu gelişmenin önemli sonuçlarından biri Konseyin muhatap kuruluşu olan CCPIT'nin bütçe ve etkinlik açısından giderek zayıflaması, daha çok idari bir merkez konumu alması ve buna karşın hemen hemen her eyalette ve kentte bulunan CCPIT Alt Konseylerinin veya eşdeğer kurumların etkinliklerinin artmasıdır. Bu durum Türkiye'ye gelen Çinli ticaret heyetlerine de doğrudan yansımış ve önceden Pekin ve Şanghay'dan gelen ticaret heyetlerinin yerini hemen hemen her eyaletten gelen irili - ufaklı ticaret heyetleri almıştır. Bu nedenle Türk-Çin İş Konseyi de faaliyetlerinde diğer ticaret merkezlerine doğru bir açılma yürütmeye karar vermiş ve 2001 yılı Eylül ayında Kuzeydoğu Çin ticaret merkezlerini kapsayan bir ziyaret düzenlemiştir. 2004 yılı Kasım ayında da iç bölgelerde Xi'an, Chengdu, Chongqing ve Kunming'e, 2005 Kasım döneminde Xiamen, Nanjing, Wenzhou ve Ningbo'ya , 2006 Kasım ayında Beijing - Sincan - Tianjin ve Qingdao kentlerine heyet ziyareti düzenlenmiştir.

Daha sonar da eyaletler bazında Türkiye'de çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Son olarak 2008 Aralık ayında Çin halkı Siyasi Danışma Konferansı Başkanı Jia Qinglin'in ziyareti vesilesiyle bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

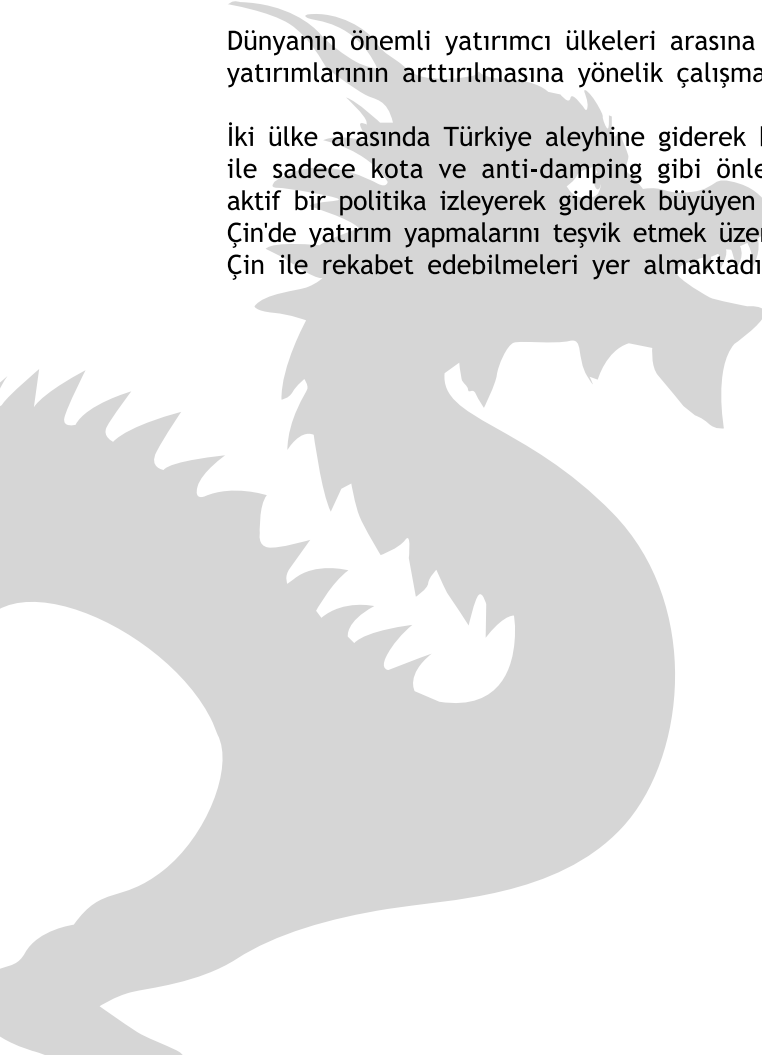
Türk-Çin İş Konseyinin önümüzdeki döneme ilişkin hedefleri arasında;

Konseyn daha etkin çalışabilmesini teminen CCPIT yanına işbirliği yapılabilecek daha etkin kurumların tespiti ve bunlarla ilişki kurulması

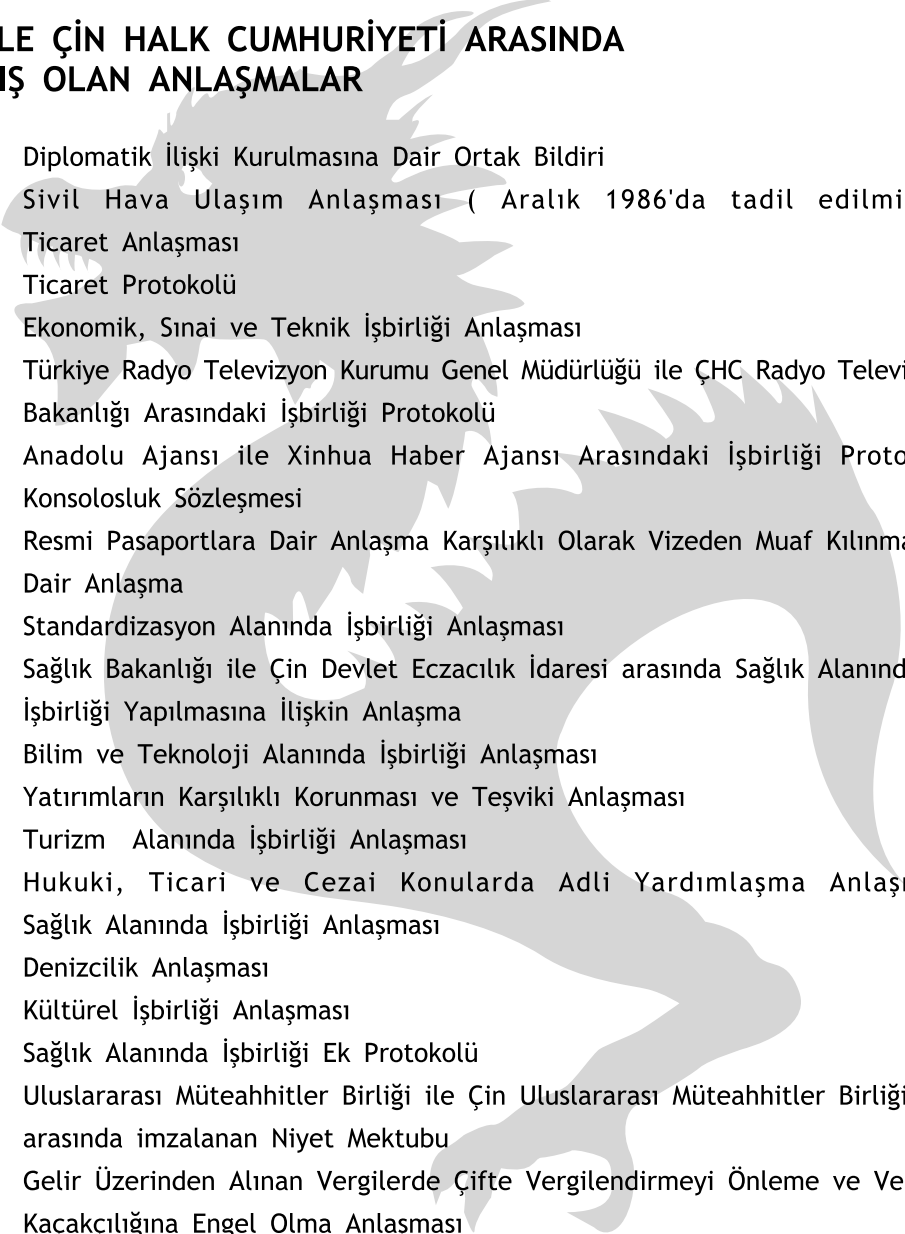
Bölgelerde yerel oda ve iş dünyası örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi ve bu bölgelere ilişkin etkinlik sıklaştırılması

Dünyanın önemli yatırımcı ülkeleri arasına girmeye başlayan Çin sermayesinin Türkiye'deki yatırımlarının arttırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi

İki ülke arasında Türkiye aleyhine giderek büyüyen dış ticaret açığının dengelenmesi amacı ile sadece kota ve anti-damping gibi önlemler uygulamak yerine Türk firmalarının daha aktif bir politika izleyerek giderek büyüyen Çin iç pazarında yerlerini alabilmelerini teminen Çin'de yatırım yapmalarını teşvik etmek üzere bilgilendirilmeleri ve böylece üçüncü ülkelerde Çin ile rekabet edebilmeleri yer almaktadır.

TÜRKİYE İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA İMZALANMIŞ OLAN ANLAŞMALAR

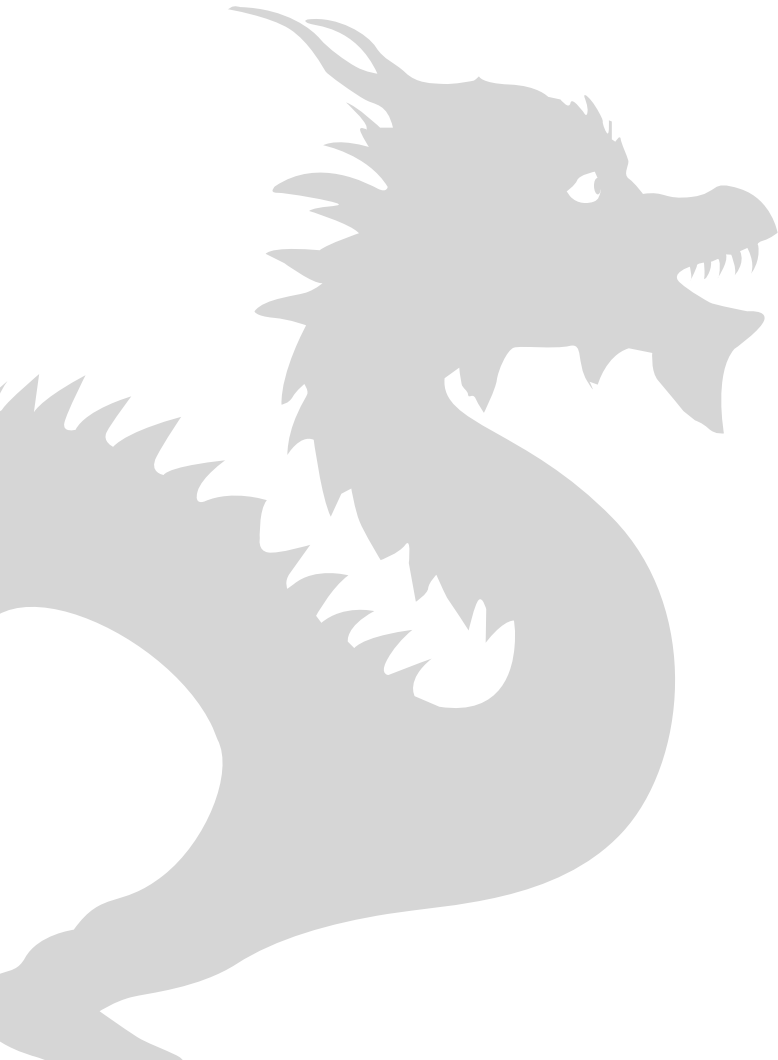

04.Ağu.71	Diplomatik İlişki Kurulmasına Dair Ortak Bildiri
14.Eyl. 72	Sivil Hava Ulaşım Anlaşması (Aralık 1986'da tadil edilmiştir)
16.Tem.74	Ticaret Anlaşması
18.May.81	Ticaret Protokolü
19.Ara.81	Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması
11.Oca.84	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü ile ÇHC Radyo Televizyon Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Protokolü
04.Haz.85	Anadolu Ajansı ile Xinhua Haber Ajansı Arasındaki İşbirliği Protokolü
06.Mar.89	Konsolosluk Sözleşmesi
24.Ara.89	Resmi Pasaportlara Dair Anlaşma Karşılıklı Olarak Vizeden Muaf Kılınmasına Dair Anlaşma
19.Mar.90	Standardizasyon Alanında İşbirliği Anlaşması
14.Eki.90	Sağlık Bakanlığı ile Çin Devlet Eczacılık İdaresi arasında Sağlık Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Anlaşma
30.Eki.90	Bilim ve Teknoloji Alanında İşbirliği Anlaşması
13.Kas.90	Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması
09.May.91	Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması
28.Eyl.92	Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması
10.Eki.92	Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması
23.Eki.92	Denizcilik Anlaşması
09.Kas.93	Kültürel İşbirliği Anlaşması
10.Kas.94	Sağlık Alanında İşbirliği Ek Protokolü
May.95	Uluslararası Müteahhitler Birliği ile Çin Uluslararası Müteahhitler Birliği arasında imzalanan Niyet Mektubu
23.May.95	Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması
Mayıs 1996	Turizm Karma Komisyonu I. Toplantısında İşbirliği Protokolü
Nis.97	Su Kaynaklarının Geliştirilmesi Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliğini Öngören Protokol
Ekim 1997	Ormancılık alanında işbirliğini öngören iyi niyet Protokolü
13.Kas.97	Dışişleri Bakanlıkları arasında Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası
Nisan 1998	12. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
08.Kas.98	2001 yıllarını kapsayan Kültür Değişim Programı
11.Tem.99	TC ÇHC II. Dönem Karma Turizm Toplantısı Protokolü
04.Nis.00	TSE ile ÇHC Devlet Giriş Çıkış Denetim ve Karantina İdaresi Arasında İşbirliği Anlaşması
19.Nis.00	ÇHC Cumhurbaşkanı Jiang Zemin'in ülkemize ziyareti vesilesiyle imzalanan Ortak Bildiri

19.Nis.00	Enerji Alanında İşbirliği Çerçeve Protokolü
19.Nis.00	13. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
13.Nis.01	Sayıştay Başkanlığı ile ÇHC Milli Denetim Kurumu Başkanlığı arasında İşbirliği Anlaşması
14.Ara.01	TC Turizm Bakanlığı ile ÇHC Milli Turizm İdaresi Arasında Çin Vatandaşlarının Türkiye'ye Seyahatine İlişkin Uygulama Planı
05.Nis.02	TC ÇHC 14.Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı Mutabakat Muhtırası
16.Nis.02	16.Nis.02 Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı
16.Nis.02	Gümrük İdarelerinin Karşılıklı Yardımlaşmasına İlişkin Anlaşma
16.Nis.02	Enformasyon Teknolojisi Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı
27.May.02	T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile ÇHC İmar Bakanlığı Arasında Mutabakat Muhtırası
04.Eyl.03	T.C. İçişleri Bakanlığı ile ÇHC Kamu Güvenliği Bakanlığı Arasında Ortak Çalışma Grubu Oluşturulmasına Dair Mutabakat Muhtırası
18.Haz.07	Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti 15. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı

Hong Kong Özel İdare Bölgesi

02.Nis.98	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükümeti arasında Hava Taşımacılığı Anlaşması
-----------	--

TOBB - Atatürk Bulvarı No:149 Bakanlıklar 06640 Ankara
Tel:+90-312-413 80 00 Faks: +90-312-418 32 68
www.tobb.org.tr

DEİK/Türk - Çin İş Konseyi
Talatpaşa Cad. No:30 Kat: 5, 34394 Levent-Istanbul-Turkey
Tel/Direct: +90 (212) 339 50 00 Fax: +90 (212) 270 30 92
info@deik.org.tr | www.deik.org.tr www.turkey-now.org

EKONOMİ**Makro Ekonomik Yapı****Sektörlere göre Reel GSYİH (GSYİH'ya Oran)**

	2003	2004	2005	2006	2007
Tarım	12.8	13.4	12.2	11.3	11.3
Sanayi	46.0	46.2	47.7	48.7	48.6
Hizmetler	41.2	40.4	40.1	40.0	40.1

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı, 2008

1970 sonlarında başlayan dışa açılım ve ekonomik reformlardan önce bile Çin ekonomisi büyük oranda sanayi üretimi ile öne çıkmaktaydı. 1979'da sanayi üretiminin GSYİH içindeki payı %50 oranındaydı. 2007 yılında İkincil sektör GSYİH'nın %48.6'sını oluşturmaktadır. 1980lerdeki reformlar tarım sektörünün GSYİH içindeki payını arttırmış ve bu oran 1982 yılında %33'e ulaşmıştır. Daha sonra tarımın GSYİH içindeki payı yavaş yavaş düşmeye başlamış ve hizmetlerin payı ise yükselmiştir. 2002'de bu yükseliş %41.5'e ulaşmıştır. 2007'de ise bu oran %40.1'e düşerek ekonomi sanayi üretimine yönelmiştir.

Çin'in ikincil sektörünün profili 1980'li yıllarda temelden değişmiştir. 1978'de üretim büyük devlet firmaları tarafından kontrol edilirken 1980'lerde yerel yönetimlerin insiyatifleri ile kurulan şehir ve köy girişimleri üretim üzerinde hakimiyet kurmuştur. 1990'ların ortasından itibaren özel şirketler ve yabancı yatırımcılar sanayi üretiminin lokomotifini oluşturmuştur. OECD'ye göre 2003 yılı itibariyle özel sektör ekonomide %59.2'lik bir paya sahiptir. Aynı zamanda ağır sanayi sektöründeki ağırlığı nedeniyle kamu sektörünün de üretimi de artmıştır. Yabancı yatırımcılar uzun bir süredir Çin'in uluslararası ticaretini kontrol etmektedir. Yabancı firmalar Çin'in ihracatının %57'sini gerçekleştirmektedir.

GSYİH (nominal-harcama yöntemi ile - GSYİH'ya Oran)

	2003	2004	2005	2006	2007
Özel Tüketim	41,7	39,8	37,7	36,3	35,4
Kamu Tüketimi	15,1	14,5	14,1	13,6	13,3
Gayri Safi Sabit Yatırımlar	39,2	40,6	41,0	40,7	40,0
Stok Oluşturma	1,8	2,5	1,8	1,9	2,4
İhracat (ürün ve hizmetler)	29,4	33,9	36,3	38,2	38,8
İthalat (ürün ve hizmetler)	27,2	31,3	30,9	30,7	29,9

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı 2008